

פאנל חסכון פנסיוני ומענקי פרישה

מאת: רו"ח אמיר גבאי - יועץ בתחום הפנסיה והגמל מטעם הלשכה.

העברת עובדים ממעסיק למעסיק ו/או העברת הבעלות על קופת הגמל

במציאות העסקית בישראל, לעיתים קרובות, עולה הצורך, בעיקר בקרב מעסיקים גדולים בישראל להעביר עובד ייצור "מעכשיו לעכשיו" מפס ייצור במפעל א' לפס ייצור במפעל ב' ולנייד מנהלים בין חברות הקבוצה בהתראה קצרה - מה שלא מאפשר לאותם המעסיקים להגיש בקשה מראש לפקיד השומה להעברת העובדים - "לא יאוחר מ-60 יום לפני מועד העברת העובדים" כפי שקובע החוזה. דוגמא פשוטה נוספת יכולה להיות גם מעסיק "קטן" הפועל בכובע של "עוסק מורשה" ובתום שנת המס, יחד עם רואה החשבון שלו, מגיע להחלטה שהחל מיום ה-1 בינואר של שנת המס הבאה יחל לפעול בכובע של "חברה בע"מ". גם במקרה זה, ברור שמעסיק זה לא יכול לעמוד בתנאים המפורטים בחוזה. נסיף כי על מנת לבצע העברת עובדים בין מעסיקים ולדווח על כך לפקיד השומה הרי שיש לצרף לבקשה את יתרות כספי הפיצויים בקופות של העובדים נכון ליום העברת העובדים ובמציאות - חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל מספקות את המידע הנ"ל באיטיות רבה ולבטח רק לאחר שנקלט התשלום האחרון לקופות וזה קורה רק לאחר המועד להעברת העובדים. לפיכך אנו תוהים, האם המעסיקים מסוגלים לעמוד התנאים המפורטים בחוזה? דרושה בחינה מחדשת של הוראות החוזה.

הכנסות מעבודה ו/או מענקי פרישה/מוות המתקבלות לאחר אריכות ימים

"...לצורך קביעת השארים לעניין זה, יש להימנע מלדרוש או להסתמך על צו הירושה, שאינו תקף לגבי הכנסה זו" (סעיף 2.4 לחוזה, מענק מוות המשולם לשארי עובד עקב מוות) בסעיף 2 לדברי ההסבר למילוי טופס 161ב (הודעת שאירים על הפסקת עבודה עקב מוות) המופיעים בגב הטופס, גם לאחר פרסום החוזה, מצוין כי: "יש לצרף מסמכים נאותים להנחת דעתו של פקיד השומה כגון: צו ירושה או צו קיום צוואה, אישור בית משפט על מינוי אפוטרופוס לקטינים, או על מינוי מנהל עיזבון וכיוצא בזה". ברב המקרים היורשים הם גם השאירים ולפיכך מטעמים פרקטיים לדעתנו יש לאפשר לשאירים להיעזר בצו הירושה או צו קיום צוואה בעת פנייתם לפקיד השומה שכן אחרת, איזה מסמך ידרוש פקיד השומה בעת הפניה אליו, שיניח את דעתו לגבי זהותם של השאירים מהגדרתם בחוק? איזה כלים עומדים לרשות פקיד השומה לביחור זהותם של השאירים בצורה מהירה וקלה? האם יכול לדעת פקיד השומה על קיומו של בן זוג ידוע בציבור או נכד שכל פרנסתו היתה

במהלך השנה פרסמה רשות המסים חוזרים מקצועיים הנוגעים לתחומי המיסוי בפרישה: חוזר מס הכנסה מס' 3/2011 בנושא: אופן הטיפול בחרטה מרצף קצבה לפי סעיף 9(א7)ז לפקודה, חוזר מס הכנסה מס' 6/2011 בנושא: העברת עובדים ממעסיק למעסיק ו/או העברת הבעלות על קופת הגמל וחוזר מס הכנסה מס' 10/2011 בנושא: הכנסות מעבודה ו/או מענקי פרישה/מוות המתקבלות לאחר אריכות ימים. במסגרת הפאנל: "חסכון פנסיוני ומענקי פרישה" נדון בהרחבה בשאלות ובתהיות העולות מקריאת החוזרים המקצועיים אשר טרחנו זה מכבר להעלותן בפני רשות המסים במסגרת ניירת עמדה מטעם הלשכה ואולם טרם ניתן להן מענה.

דוגמאות לנושאים שיעלו לדיון בפאנל:

אופן הטיפול בחרטה מרצף קצבה

"אירוע של חרטה מרצף קצבה מחייב ביצוע התחשבות עם פקיד השומה לצורך חישוב המס לתשלום, בגין כל כספי הפיצויים העומדים לרשות העובד אשר הופקדו על ידי אותו מעביד" (סעיף 1.5 לחוזה).

קחו לדוגמא עובד שבמהלך תקופת עבודתו הופקדו לו 6% משכרו ע"ח פיצויים בקרן פנסיה חדשה, ו-2.33% משכרו ע"ח פיצויים לקופת גמל אישית לפיצויים (אשר מאז ינואר 2008 מוגדרת כקופת גמל לא משלמת קצבה) אשר בעת פרישתו, בהיסח דעת בחר ברצף קצבה גם לגבי כספי הפיצויים שהופקדו בקופת הגמל. בשלב מאוחר יותר, מאחר ומדובר בסכום זניח שנצבר לו בקופה, מבקש הפורש לבצע חרטה מרצף קצבה רק לגבי כספי פיצויים אלו שבקופה לא משלמת קצבה. מה קובע החוזר לגבי? באם בכונת רשות המסים לחייב את הפורש לבצע חרטה מרצף קצבה על כל כספי הפיצויים בכל הקופות לרבות קרן הפנסיה, הרי שלאותו הפורש ייגרם נזק כספי גדול!

לפיכך, אנו שואלים, האם התכונה רשות המסים לומר בחוזר כי חרטה מרצף קצבה לגבי כספי פיצויים שיועדו לקצבה בקופה לקצבה אחת גוררת אחריה חרטה מרצף קצבה לגבי כל כספי הפיצויים שיועדו לקצבה בכל הקופות לקצבה? האם התכונה רשות המסים לומר כי חרטה מרצף קצבה לגבי כספי פיצויים שיועדו לקצבה בקופה אחת גוררת אחריה חרטה גם מרצף זכויות פיצויים, אם במקביל לרצף הקצבה בחר העובד בעת עזיבת מקום העבודה להחיל רצף זכויות פיצויים לגבי חלק אחר של כספי הפיצויים באותה הקופה או בקופה אחרת? למה התכונה רשות המסים במילים "ביצוע התחשבות"? דרושה הבהרה.

כנס אילת 2011

מיסים, מס הכנסה, מהד' שניה ע' 27 והאסמכתאות בהערות ד' ו- ה'"). (עמ"ה ח"י) 138/00 שמואל (ואסתר) מנו נ' פקיד שומה חיפה).

"נקודת המוצא היא, שאין לפנינו דין מחייב אלא הנחיות המיועדות - כשמן - להנחות את הרשות בהפעלת שיקול-דעתה באשר לסמכות קונקרטיית המוענקת לה בד"ן המסמך. אין בהנחיות כדי להוסיף קביעה נורמטיבית למשפט הנוהג, ובכך - כאשר הן עונות על דרישת הכלליות - נבדלות הן מתקנות בנות פועל תחיקתי. לצורך התקנתן של האחרונות יש להצביע על הסמכה של המוסד המחוקק, זו אינה קיימת באשר להנחיות כאמור, ומכאן היעדר תוקף מחייב לאמור בהן". (מעמדן של הנחיות - סעיף 241, עמוד 222, בספרו של פרופסור ברוך ברכה, משפט מנהלי (ב)).

"בפרשנותו של החוק יפעל השופט על פי שיקול דעתו. במסגרת זו הוא אמנם לא יתעלם מהשקפת המנהל בדבר הפירוש, אך גם לא יוותר על פירושו שלו לטובת פירוש אחר שלא נראה לו, רק משום שפירוש אחר זה הוא של המנהל". (כבוד השופט אהרון ברק, פרשנות במשפט [33], בעמ' 791 ובעמ' 797-798).

"אמת, אין בכוחן של הוראות כאלו לשמש פירוש מוסמך וסופי לחוק ולא כל שכן שאין בכוחן לשוות לו משמעות אחרת מזו העולה מלשונו הפשוטה והברורה". (בג"ץ 333/68 מפעלי מושבי הדרום בע"מ ואח' נ' מנהל מס רכוש וקרן פיצויים ואח' [18], בעמ' 512).

"אין בפרשנותו של המשיב כדי להטות את הכף או להוות שיקול מכריע..." (רע"א 3527/96, 4539 אקסלברד ואח' נ' מנהל מס רכוש - אזור חדרה, פ"ד נב (5) 385).

על הנישום שנפטרה? מוטב היה להשאיר את האחריות לביחור זהות השאירים בידי המעביד והקופות, שהם בפועל, בסופו של דבר, משלמים את הכספים לשאירים. אנו צופים קשיים בקבלת אישורים מפקיד השומה במקרה של פטירה של הנישום מהרגע שיחליטו פקידי השומה לפעול אך ורק על פי האמור בחוזר זה. יש למצוא לטובתו זו פתרון.

מעמדם של החוזרים המקצועיים

- אין זה חדש שרשות המסים מפרסמת מעת לעת חוזרים מקצועיים, הנחיות פנימיות, החלטות של ועדת פסיקה והוראות ביצוע. פרסומים אלו מייצגים את עמדת רשות המסים ביחס לטובות מס שונות ומשקפים את דרך פרשנותה את החוק והתקנות. מטרת הפרסום הינה לסייע לפקיד השומה לפרש וליישם את הוראות החוק והתקנות, ליצור אחידות באופן הטיפול בכל תיקי הנישומים בכל פקידי השומה (לבטח כאשר מדובר במקרים דומים) ולשקף את מדיניות רשות המסים כלפי הציבור הרחב לגבי אותן הסוגיות. אך מה קורה כאשר יש לנו ביקורת על עמדתה ומדיניותה של רשות המסים הבאה לידי ביטוי באותם הפרסומים? האם מדובר ב"סוף פסוק" מבחינת הנישום?
- פרסומים אלו יכולים להוות מקור שיש בו כדי לסייע לפקיד השומה, לנישום, לאיש המקצוע ולבית המשפט לפרש את הוראות החוק והתקנות, אולם אין לפרסומים אלו תוקף משפטי מחייב ובית המשפט רשאי לתת להוראות החוק ולתקנות פרשנות אחרת שלעיתים אף עומדת בסתירה לעמדתה של רשות המסים! די בכך שנפנה לדברי שופטים ולדברי מלומדים ומכובדים אחרים:
- "פרשנות המשיב כשהיא לכשעצמה גם אם היא נכללת בהוראות החב"ק אינה מחייבת את ביהמ"ש (ראה נמדר דיני